

1. Motyw cierpienia niezawinionego. Księga Hioba.

WSTĘP: co to cierpienie niezawinione? jakie emocje?

TEZA: Można przyjąć dwie postawy wobec buntu: poddanie się i walka

PRZYKŁAD: Hiob

- poddaje, ufa bogu, nadchodzi go zwątpienie, dopiero Bóg pokazuje mu ogrom świata
→ dopiero wtedy całkowicie poddaje się wyrokowi, za co zostaje nagrodzony

KONTEKST: **Winston Smith**

- cierpienie niezawinione → przez system, świat
- bunt → pamiętnik, schadzki z **Julią**, dołącza do Bractwa - **O'biren**

2. Człowiek wobec niestałości świata. Księga Koheletha.

WSTĘP: niestałość świata: ciągłe zmiany, nic pewnego

TEZA: Człowiek potrzebuje przyjąć postawę, która da mu oparcie.

PRZYKŁAD: Księga Koheletha

- **Vanitas**, zauważa marność ziemskich dóbr, wszystko przemija, **tylko dusza jest nieśmiertelna**, oparcie w Bogu. Przyjęta postawa iążanie: odrzucenie ziemskich przyjemności

KONTEKST: Dżuma

- nadchodzi Dżuma do Oranu: mieszkańcy zauważają, że ich dotychczasowe życie zostało zachwiane. Postawa Rieux: pogodzenie z absurdem, aktywna walka wobec absurdu. Bycie lekarzem wobec choroby, której nie da się uleczyć.

3. Wizja końca świata. Apokalipsa św. Jana.

WSTĘP: dlaczego jest to intrygujące? Teorie spiskowe, próby przewidzenia

TEZA: Wizja końca świata jest zawsze owiana niepewnością, tajemnicą, takie przepowiednie mają mistyczny charakter, często jest powiązana z religią ???

PRZYKŁAD 1: W apokalipsie: symbolika (mnogość odczytania), owiana grozą, ale też dająca nadzieję ludziom wierzącym, że jest dla nich szansa na zbawienie

PRZYKŁAD 2:

4. Poświęcenie się w imię wyższych wartości. Mitologia (cz. I Grecja) - J. Parandowski.

WSTĘP: poświęcenie: wyrzeczenie się własnego dobra, dla wyższej idei.

TEZA: poświęcenie się dla społeczności, do której się nie przynależy jest najwyższą formą poświęcenia.

PRZYKŁAD: Prometeusz

- poświęca się dla ludzi, **tytan**, kocha ludzi. Ogień → puszka pandory, skóra i tłuszcz
→ dla bogów, mięso i kości → do ludu. Przybicie do skały Kaukazu.

KONTEKST: Rambert

- jest obcy w mieście, dziennikarz, pragnie wrócić do narzeczonej. Porzuca plan, gdy prawie go zrealizował → angażuje się w pomoc, dołącza do Rieux.

ZAKOŃCZENIE: podkreślenie podobieństwa, największe wyrzeczenie dla społeczności

5. Problematyka winy i kary. Mitologia (cz. I Grecja) - J. Parandowski.

WSTĘP: zbrodnia: naruszenie praw, reguł panujących w danej społeczności, kara:

nadchodzi w odpowiedzi na zbrodnię, jest skutkiem, formą wymierzenia sprawiedliwości

TEZA: Po każdej zbrodni nadchodzi kara.

PRZYKŁAD: Prometeusz

- poświęca się dla ludzi, **tytan**, kocha ludzi. Ogień → puszka pandory, skóra i tłuszcz → dla bogów, mięso i kości → do ludu. Przybicie do skały Kaukazu.

KONTEKST: Raskolnikow

- pomimo tego, że potencjalnie mógłby uniknąć kary → karę wymierza jego psychika: pierwsza kara choroba: organizm wymierza sprawiedliwość, nie może się pozbyć wyrzutów, zachowuje się nienaturalnie → sprowadza na siebie podejrzenia (**Porfiry** - detektyw), ostatecznie przyznaje się (Sonia) → odbywa karę na katordze

6. Miłość silniejsza niż śmierć. Mitologia (cz. I Grecja) - J. Parandowski.

WSTĘPIE: śmierć jest ostateczna, przerywa wszystkie wizje. **Czasem nie sama śmierć a już jej bliska wizja rozrywa więzi.**

TEZA: nawet prawdziwa, silna miłość ulega ostateczności śmierci

PRZYKŁAD: Orfeusz i Eurydyka

- Orfeusz (Lutnia), Eurydyka (nimfa). Stanowią szczęśliwe małżeństwo. Eurydykę kłasi żmija. Orfeusz wybiera się po nią do Hadesu.

KONTEKST: Winston

- ostatecznie oboje z Julią się wydają. Lęk śmierci, wola przeżycia. Ich miłość zostaje pokonana w obliczu bliskości śmierci.

7. Heroizm jako postawa człowieka w zmaganiu się z losem. Iliada - Homer.

WSTĘP: Heroizm - postawa walki, na którą niewielu może się zdobyć. Pochodzi od słowa Heros - bohatera.

TEZA: Heroizm może być zarówno określeniem na jeden wzniosły czyn, jak i ogólnie przyjętą postawę.

PRZYKŁAD: Hektor

- decyduje się walczyć za ojczyznę, pomimo, że wie, że Achilles jest niepokonany. Akt wielkiego czynu heroicznego.

KONTEKST: Rieux

- Rieux nie walczy o sławę. Jego postawa jest heroiczna, szczególnie w obliczu wszechobecnej śmierci. Walczy z absurdem. Walka jest syzyfowa → postawa jest nie tylko motywacją do konkretnego czynu, ale sposobem na długoterminowe sprzeciwianie się złu.

8. Konflikt racji moralnych. Antygona - Sofokles.

WSTĘP: co to racja moralna? wiąże się z systemem wartości, indywidualność tematu

TEZA: Konflikt racji moralnych może być fatalny w skutkach, jeśli nie dojdzie się do porozumienia

PRZYKŁAD: Antygona - prawo Boskie, a prawo ludzkie, Konflikt z Kreonem → śmierci

KONTEKST: Raskolnikow

- odrzucenie przez Raskolnikowa ogólnie przyjętych racji moralnych. Konflikt jego racji moralnych z racjami moralnymi społeczeństwa.

9. Człowiek wobec przeznaczenia. Antygona - Sofokles.

WSTĘP: Przeznaczenie ogólnie nadanie roli człowiekowi

TEZA: Człowiek jest bezradny wobec przeznaczenia

PRZYKŁAD: Antygona

KONTEKST: Makbet

10. Motyw tańca śmierci. Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią.

WSTĘP: Ostateczność śmierci. Śmierć wydaje wyroki.

TEZA: Motyw tańca śmierci koresponduje ze średniowiecznym światopoglądem.

PRZYKŁAD: Wizerunek śmierci - szydercze zwierciadło klas społecznych. Wszyscy i tak umrą. (Mnichom, że lubią dobrze zjeść, karczmarzom oszustwa i rozwadnianie trunków, a sędziom to, że wydają niesprawiedliwe wyrok).

KONTEKST: Światopogląd epoki średniowiecza

- gloryfikacja śmierci, przygotowanie ludzi na nadejście śmierci. vanitas

11. Średniowieczny etos rycerski. Pieśń o Rolandzie.

WSTĘP: Cechy rycerza?

TEZA: Pełne przestrzeganie etosu rycerskiego

PRZYKŁAD: Ronald decyduje się nie wezwać wsparcia, ale za umiera rycersko

KONTEKST: Za to Konrad Wallenrod nie przestrzega etosu, ale tylko dzięki temu udaje mu się zwyciężyć.

12. Moralna odpowiedzialność za czyny. Makbet - Szekspira.

WSTĘP:

TEZA: Uwarunkowania i czynniki zewnętrzne nie zwalniają z moralnej odpowiedzialności za czyny

PRZYKŁAD: Makbet: przepowiednia, lady makbet ← czynniki

KONTEKST: Raskolnikow

- Sytuacja życiowa: życie w biedzie, usprawiedliwienie swojego czynu światopoglądem

13. Czy człowiek decyduje o własnym losie? Makbet - Szekspir.

WSTĘP: Każdy znajduje się wokół pewnych czynników i uwarunkowań.

TEZA: Pomimo uwarunkowań i czynnikom zewnętrznym człowiek dalej może decydować o swoim losie.

PRZYKŁAD: Makbet

- podejmuje decyzję o zamordowaniu króla. Przepowiednia to jedno, a sposób jej realizacji to drugie.

KONTEKST: Raskolnikow

- jego światopogląd i sytuacji w której się znalazł były pewnymi czynnikami, które przybliżyły go do zbrodni, ale decyzję podjął sam.

14. Jaki wpływ na człowieka ma sprawowanie przez niego władzy? Makbet - Szekspir.

WSTĘP: Władza wiąże się z dużymi możliwościami, ale również z dużą odpowiedzialnością.

TEZA: Władza zmienia człowieka.

PRZYKŁAD: Makbet

- Początkowo wzorowy rycerz, oddany panu. Perspektywa władze, jej obietnica → zmienia go. Kolejne morderstwa popychają go w spiralę zbrodni (Banko, rodzina Makdufa).

KONTEKST: Kolekcjoner (Fryderyk i Miranda) John Fowles

- Wejście w posiadanie dużej kwoty pieniędzy sprawia, że jego marzenia przechodzą w czyny.
- Potem początkowo niepewny, ostrożny → z czasem nabiera pewności. Po śmierci Mirandy wie już, że to nie będzie jego jedyna ofiara.

15. Czy dobra materialne czynią człowieka szczęśliwym? Skąpiec - Molier.

WSTĘP: Ludzie dążą do pieniędzy, sądzą, że to przyniesie im szczęście.

TEZA: pieniądze nie czynią człowieka szczęśliwym

PRZYKŁAD: Skąpiec

- zbyt zajęty lękiem o pieniądze, żeby się z nich cieszyć
- szkody dla rodziny / najbliższych

KONTEKST: Światopogląd epoki średniowiecza, (Skąpiec - barok). Vanitas.

16. Przyczyny nieporozumień między rodzicami a dziećmi. Omów zagadnienie na podstawie Skąpca Moliera.

WSTĘP: Czemu wchodzą w konflikty?

TEZA: Różnice w wartościach powodują nieporozumienia między rodzicami a dziećmi

PRZYKŁAD: Skąpiec

KONTEKST: Tango

17. Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci satyr Ignacego Krasickiego.

WSTĘP: Funkcja edukacyjna literatury - dydaktyczna. Wyolbrzymienie danych cech ukazuje lepiej ich problematykę. Krzywe zwierciadło - uwypuklenie przywar.

TEZA: Pokazanie przywar przez hiperbolizację ułatwia zrozumienie problemów.

PRZYKŁAD: Pijaństwo

- Ukazuje problem braku umiaru w piciu
- Oraz problem nieudolnego dydaktyzowania

KONTEKST: Skąpiec

- Przywara - skupienie na pieniądzach

18. Świat ducha a świat rozumu. Omów zagadnienie na podstawie Romantyczności Adama Mickiewicza.

WSTĘP: Rozumienie duchem - emocjami, uczuciem. Rozumem - naukowe podejście, próba tłumaczenia zjawisk.

TEZA: Rozdarcie pomiędzy światem duszy i rozumu powoduje konflikty.

PRZYKŁAD: Romantyczność

- „martwe prawdy”, „prawdy żywych”
- „szkiełko i oko”
- konflikt pokolenia romantyków z pokoleniem oświecenia - światopoglądowy

KONTEKST: Wokulski

- serce: każe wokulskiemu poświęcać wszystko dla romantycznej wizji miłości
- rozum: chciałby zaangażować się w naukę, zostać w paryżu z Geistem

19. Jakie znaczenie dla człowieka ma przyroda? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci ballad Adama Mickiewicza.

WSTĘP: Dla romantyków natura jest: opoką spokoju, wzorem harmonii ← dlatego jest powtarzającym się motywem. Odgrywa dużą rolę dla postaci romantycznych.

TEZA: Przyroda w romantyzmie odgrywa kluczową rolę dla ludzi: może być zwierciadłem emocji lub sędzią nad ludzkim losem.

PRZYKŁAD:

- przyroda jako sędzia. Ponieważ jest utożsamiana ze sprawiedliwością, obiektywnym sędzią.
- świtezianka wabi strzelca, a gdy ten ulega urokom zamienia go w drzewo.

KONTEKST: Werter - Goethe

- jest zwierciadłem jego uczuć

20. Losy młodzieży polskiej pod zaborami. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza.

WSTĘP: Zabory były ciężkim okresem dla polski. Odbiło się to zarówno na społeczeństwie jak i kulturze. Martyrologia - cierpienie, męczeństwo narodu lub grupy społecznej.

TEZA: Również młodzież polska w dużej mierze odczuła skutki zaborów

PRZYKŁAD: Aresztowania członków stowarzyszenia filomatów i filaretów w dziadach za rzekome spiskowanie.

KONTEKST: Lalka. Wokulski nie skończył edukacji przez udział w powstaniu styczniowym zaś co został zesłany na sybir.

21. Mesjanizm jako romantyczna idea poświęcenia. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza

WSTĘP: Ważną rolę poety w czasach zaborów było poprowadzenie społeczeństwa. Czym jest mesjanizm?

TEZA: **Mesjanizm był jedną z najważniejszych** lecz nie jedyną koncepcją poświęcenia dla narodu

PRZYKŁAD: Dziady

- widzenie księdza piotra: wizja polski jako mesjasza narodów
- nadanie sensu cierpieniu

KONTEKST: Winkleriedyzm

- idea aktywnej walki
- propagowana przez Słowackiego w odpowiedzi na Mickiewiczowski Mesjanizm

22. Postawy społeczeństwa polskiego wobec zaborcy. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza.

WSTĘP:

TEZA: Na przestrzeni lat pojawiały się różne koncepcje postaw wobec zaborcy

PRZYKŁAD: Dziady

- salonik warszawski: postawa patriotyczna przy drzwiach saloniku, historia Cichowskiego
- „Nasz naród jak lawa” → z wierzchu skorupa (arystokracja), ale wewnątrz wrząca i gotowa do walki młodzież

KONTEKST: Światopogląd Pozytywizmu

- praca organiczna, praca u podstaw

23. Różne postawy człowieka wobec Boga. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza.

WSTĘP: można przyjąć różne postawy wobec Boga. Szczególnie w trudnym czasie.

TEZA: Ciężkie sytuacje często każą zreflektować nasze podejście do Boga

PRZYKŁAD: Konrad i w kontraście ks. Piotr

- buntuje się przeciwko Bogu, w Wielkiej improwizacji, chce od niego władzy nad ludźmi. uważa się za równego bogu, jest owładnięty szaleństwem, prawie bluźni

KONTEKST: ks. Paneloux

- zmienia swoją postawę. Początkowo uważa, że dzuma to kara od boga.

- potem po zobaczeniu dużej ilości cierpienia. Uważa, że Bóg ma być dla ludzi źródłem siły w obliczu cierpienia.

24. Jakie prawdy o człowieku ujawniają jego sny albo widzenia? Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza.

WSTĘP: syn odbijają bezpośrednio to, czym martwi się mózg. Często sny sięgają do podświadomości. **Są zwierciadłem duszy.**

TEZA: syn ukazują prawdy o człowieku

PRZYKŁAD:

- Ks. Piotr - ukazuje pokorę - bóg uważa go za godnego, zsyła mu wizję polski
- Sen Nowosilcowa

KONTEKST: Lady Makbet

- Jej wizja niezmywalnej krwi z rąk weryfikuje jej psychikę

25. W jakim celu twórca nawiązuje do motywów biblijnych? Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza.

WSTĘP: Biblia (uniwersalizm) jest źródłem dla kultury, która czerpie z niej i inspirowa się. Ważna dla literatury bo jest genezą wielu toposów, wyobrażeń.

TEZA: w celu uwznioślenie cierpienia, próba dodania otuchy, nadziei, a także: zestawienie ze sobą sytuacji w analogii do motywu biblijnego.

PRZYKŁAD: Dziady

- Mesjanizm - porównanie narodu polskiego do mesjasza, który ma cierpieć i przynieść ocalenie innym narodom ("Polska chrystusem narodów") ← wizja ks. piotra
- dalej wizja: naród: chrystus, pod krzyżem stoi matka wolności niczym Maryja, wyzwolenie polski - zmartwychwstanie chrystusa

KONTEKST: Balladyna

- znamie Kaina, który też zamordował rodzeństwo dla zysków, z zazdrości

26. Miłość – siła destrukcyjna czy motywująca do działania? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa

WSTĘP: Miłość jest jednym z najsilniejszych uczuć w życiu człowieka i może prowadzić człowieka do robienia rzeczy których normalnie by nie zrobił

TEZA: Miłość może być i motywująca i destrukcyjna

PRZYKŁAD: Wokulski motywowany miłością pojechał na wojnę rosyjsko turecką i zbił fortunę

KONTEKST: Cierpienia młodego wertera. Miłość odebrała mu chęć do życia co doprowadziło go ostatecznie do samobójstwa.

27. Różne oblicza przyjaźni. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa.

WSTĘP: Relacje przyjacielskie stanowią podstawę siatki znajomości społecznych

TEZA: Przyjaźnie potrafią być bardzo złożone

PRZYKŁAD: Wokulski - Rzecki. Znają się od lat i ich przyjaźń wydaje się mocna i zdrowa.

Jednak posiada też toksyczne aspekty takie jak uniżenie Rzeckiego wobec Wokulskiego.

Objawia się to w "oddaniu" Stawskiej Wokulskiemu gdy mu się podobała a Wokulski nie był w ogóle zainteresowany.

KONTEKST: Jest to duże poświęcenie ponieważ Rzecki był romantykiem. Werter chociaż cenił Alberta i też nie miał szans u Lotty wołał wyrzec się życia niż możliwości kochania jej

28. Praca jako pasja człowieka. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa

WSTĘP: Praca często utożsamiana jest z czynnościami które trzeba robić chociaż się nie chce. Jednak nie jest tak zawsze. Dla niektórych ludzi praca którą wykonują stanowi pasję.

TEZA: Kiedy praca stanowi pasję jest się najefektywniejszym

PRZYKŁAD: Ignacy Rzecki traktował swoją pracę jako pasję i był jej bardzo oddany.

Pozwoliło mu to świetnie zarządzać sklepem Wokulskiego podczas gdy ten był zagranicą bądź był zbyt zajęty simpowaniem.

KONTEKST: Zbrodnia i Kara. Zainteresowanie psychologią Porfirego Pietrowicza umożliwiła mu sprawdzić się jako detektyw poprzez złapanie Raskolnikowa.

29. Jaką rolę w relacjach międzyludzkich odgrywają majątek i pochodzenie? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa.

WSTĘP: Majątek i pochodzenie ustawiają ludzi w pewnej hierarchii społecznej. Wielu ludzi próbuje się wspiąć po niej.

TEZA: Wyższe sfery nie chcą przyjmować ludzi z zewnątrz nawet jeśli mają pieniądze.

PRZYKŁAD: Wokulski nie mógł puknąć bo nie był szlachcicem

KONTEKST: Werter za swoje mieszczańskie pochodzenie zostaje wyproszony z towarzystwa

30. Konfrontacja marzeń z rzeczywistością. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa

WSTĘP: Ludzie budują marzenia i projekcje przyszłości które często są nierealistyczne

TEZA: Ciężko jest pogodzić się z zawodem spowodowanym upadkiem marzeń

PRZYKŁAD: marzenie Wokulskiego o Polsce realizującej postulaty pozytywizmu zostało skonfrontowane z realiami powiśla.

KONTEKST: Przedwiośnie szklane domy Polska.

31. Jakie cechy charakteru ułatwiają człowiekowi osiągnięcie celu? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa.

WSTĘP: Na większość sukcesów składa się wiele czynników zewnętrznych jednak niektóre cechy mogą go uczynić dużo bardziej prawdopodobnym

TEZA: determinacja są jednym z najważniejszych czynników umożliwiających osiągnięcie celu

PRZYKŁAD: Wokulski miał motywować żeby puknąć Łędką więc był bardzo skuteczny w interesach w turcji.

KONTEKST: Konrad Wallenrod był zdeterminowany by pomóc ojczyźnie co pozwoliło mu znaleźć siłę by spędzić lata wśród wroga, a następnie doprowadzić zakon do porażki.

32. Miasto – przestrzeń przyjazna czy wroga człowiekowi? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa źródło:

WSTĘP: Miasta stanowią zarówno tło jak i istotny element życia dla wielu ludzi

TEZA: Miasta nie są jednolite

PRZYKŁAD: kontrast centrum warszawy - dzielnica zamieszkaną przez ludzi bogatych.

Powiśle - bieda, alkoholizm, prostytutka, sceny naturalistyczne.

KONTEKST: Miasta również ulegają zmianom. Oran przed pandemią cechujący się spokojnym powolnym życiem zamienia się w opuszczone miasto na skutek zarazy. Jednak pomimo ciszy na ulicach w domach miasta ukryte są ludzkie tragedie.

33. Postawy odwagi i tchórzostwa. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Potopu Henryka Sienkiewicza

WSTĘP: Różni ludzie mają różne poziomy odwagi. I naturalne jest że człowiek w niektórych sytuacjach daje się ponieść strachowi jednak...

TEZA: Wielcy wojownicy cechują się odwagą w każdej sytuacji

PRZYKŁAD: Pomimo że losy Kmicica były różne i minęło sporo czasu nim przyjął postawę walki za ojczyznę to jednak nie ważne w imieniu kogo walczył zawsze był nieustraszony.

Nawet w spotkaniu z takimi przeciwnikami jak Pan Wołodyjowski czy Bogusław Radziwiłł

KONTEKST: W pieśni o Rolandzie tytułowy bohater pomimo świadomości pułapki poprowadził swoich ludzi na pewną śmierć.

34. Walka człowieka ze swoimi słabościami. Omów zagadnienie na podstawie „Zbrodni i kary” Fiodora Dostojewskiego.

WSTĘP: Każdy człowieka ma swoje słabości. Rozpoznanie ich może sprawić, że zaczniemy z nimi walczyć i w końcu je pokonamy. Mierzenie sił na zamiary.

TEZA: Niedocenienie własnych słabości lub ich złe ocenianie może prowadzić do katastrofy.

PRZYKŁAD: Raskolnikow

- w swoim artykule porusza temat istnienia nadludzi, którzy mają większe prawa, bo spełniają wyższy cel np. pozbawianie życia słabych jednostek
- chce być jednym z nich, uważa, że poradzi sobie → jego własna psychika go pokonuje. Eksploracja psychiki bohatera, reakcje, choroba, wyrzuty sumienia

KONTEKST: Makbet - Lady Makbet

- na początku pewna, manipuluje Makbeta do zbrodni, podzuca narzędzia zbrodni strażnikom
- potem zaczynają męczyć ją wizje → zakrwawione ręce, których nie może domyc
- zabija się

35. Motyw winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego

WSTĘP:

- Winą może być zbrodnia, złamanie prawa, czy nawet po prostu złe potraktowanie kogoś. Natomiast kara jest oczywistym następstwem, które musi istnieć, aby wina, mogła być znana za coś złego. Wiele dzieł eksploruje ten temat, aby ukazać i przestrzec przed konsekwencjami działań. Dydaktyzm.

TEZA: Odpowiedzią na winę musi zawsze być kara. Jeżeli prawo nie wymierzy kary, robi to sumienie bohatera.

PRZYKŁAD: Raskolnikow

- początkowo pewny siebie, myśli że uniknie kary
- weryfikuje go własna psychika, której niemożliwość zachowania zimnej krwi sprowadza na niego podejrzenia → odkrycie przez Porfirego jest artykułu, finalnie przyznanie się do zbrodni

KONTEKST: Lady Makbet

- wydaje jej się, że przepowiednia usprawiedliwia jej i jej męża zbrodnicze działania
- karę wymierza jej własna psychika → krew na rękach, wyrzuty sumienia → samobójstwo

36. Ile człowiek jest gotów poświęcić dla innych? Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego.

WSTĘP:

- Poświęcenie jest jednym z czynów, który wymaga najwięcej odwagi i honoru. Wyrzeczenia na rzecz innych stanowią wielką cnotę, do której nie wszyscy są zdolni.

TEZA: Człowiek jest gotowy z miłości poświęcić swoje najważniejsze wartości dla innych.

PRZYKŁAD: Sonia

- Ojciec jest pijakiem, nie może utrzymać stanowiska
- Sonia poświęca swoją religijność, swoje dobre imię, zaczyna się sprzedawać, aby zarobić na życie rodziny, jest głównym utrzymującym

KONTEKST: Rzecki

- Jest gotowy poświęcić swoją miłość do Heleny Stawskiej, dla swojego przyjaciela
- Rzecki jako romantyk - miłość najważniejsza - odstępuje Stawską Wokulskiemu

37. Co może determinować ludzkie postępowanie? Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego.

WSTĘP: ludzie kierują się często systemem wartości, przez lata budowaną moralnością. Jednak może nadejść czas w którym nad jego działaniem kontrolę przejmują ambicje i kusząca wizja przyszłości.

TEZA: ludzkie postępowanie determinują ambicje i to jak sami siebie widzą

PRZYKŁAD: zbrodnia i kara

- Raskolnikow w swoich artykule wyraża opinię, że niektórym ludziom - wybitnym jednostkom - wolno więcej. Ponieważ sam chce uznawać siebie za taką wybitną jednostkę (nadczołowieka) decyduje się na zbrodnię.

KONTEKST: Makbet

- Przepowiednia determinuje jego przyszłość, a jego zachowanie determinują ambicje, dążenia do władzy i potęgi.
- Przepowiednia stworzyła w nim wizerunek siebie jako króla do którego chce dążyć (+manipulacje Lady Makbet, która mówi, że to mu się należy)

38. Co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych? Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego.

WSTĘP: Narody nie stanowią monolitu. Widać w nich wyraźne podziały na grupy społeczne. Często różne warstwy nie potrafią współdziałać na rzecz wspólnego celu.

TEZA: Wzajemna nieufność uniemożliwia integrację

PRZYKŁAD: Szlachta dalej pamięta wydarzenia rzezi galicyjskiej. Chłopi zaś lata wykorzystywania. Obie grupy nie rozumieją siebie wzajemnie i sobie nie ufają

KONTEKST: Łalka. Integracja Żydów nie udała się. Polacy boją się że oni przejmą cały handel zaś Żydzi trzymają się razem w strachu przed ostracyzmem społecznym

39. Rola chłopów i inteligencji w sprawie niepodległościowej. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego.

WSTĘP: Na przestrzeni zaborów wielokrotnie Polacy próbowali odzyskać niepodległość. Próby te jednak były skazane na porażkę.

TEZA: W walce o niepodległość niezbędna jest współpraca chłopów oraz inteligencji

PRZYKŁAD: W weselu inteligencji brakuje ducha walki (poeta, dziennikarz) dekadentyzm.

Natomiast chłopom brakuje przywództwa

KONTEKST: Światopogląd pozytywizmu. Pozytywiści rozumieli że naród polski nie może być silny bez zaadresowania ubóstwa i braku edukacji wśród niższych klas dlatego postulowali pracę u podstaw.

40. Sen o Polsce czy sąd nad Polską? Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego.

WSTĘP: Od kiedy tylko Polska zniknęła z mapy Europy polacy żyli snem że kiedyś los się odwróci. Jednak marzenia nie wystarczą

TEZA: Analiza i krytyka wad społeczeństwa polskiego było niezbędnym elementem w drodze do realizacji marzeń.

PRZYKŁAD: W weselu Wyspiański piętnuje wzajemne niezrozumienie między inteligencją a chłopstwem. Zwraca też uwagę na wady obu tych grup. Inteligencja - brak wiary, dekadentyzm. Chłopstwo utrzymywanie nieufności wobec inteligencji przez miniony wyzysk.

KONTEKST: Przedwiośnie: Żeromski wyraża marzenie o idealnym kraju w micie "szklanych domów". Zauważa też destrukcyjne postawy wśród obywateli - Pragnienie niemożliwej natychmiastowej poprawy, życie szlachty które nie uległo zmianie pomimo zmian w realiach

41. Symboliczne znaczenie widm i zjaw. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego.

WSTĘP: Postacie z poza świata ludzkiego mogą pełnić rolę sędziów, dlatego, że widziały zaświaty, wiedzą więcej niż ludzie

TEZA: Widma i zjawy ukazują się w celu dydaktycznym, mają być refleksją, pouczeniem

PRZYKŁAD: Wesele

- Rycerz - poeta → wezwanie do zaprzestania stagnacji, rola poety
- Wernyhora - Gospodarz → nawołuje do powstania, karze zebrać ludzi
- Stańczyk - dziennikarz → krytyka apatii i dekadentyzmu
- Branicki → wypomina panu młodemu megalomanię: porównuje zdradę ojczyzny do zdrady własnej klasy społecznej

KONTEKST: (Dziady cz. II)

- Józio i różia, Widmo złego Pana, Zosia

42. Motyw tańca. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego.

WSTĘP: tańce poważne takie jak polonez czy walc i tańce rozrywkowe/zabawowe takie jak tango czy tańce weselne/ludowe. Niosą za sobą pewne konotacje.

TEZA: topos tańca może symbolicznie odzwierciedlać rzeczywistość

PRZYKŁAD: Wesele

- niezdolność narodu polskiego do walki
- mieszkańcy wsi zbierają się, ale finalnie tańczą, bawią się
- chociaż są w stanie bawić się razem, nie bez konfliktów, ale tańczą wspólnie, to nie mogą przejść do "poważnego tańca" nie są gotowi na zryw narodowy

KONTEKST: Tango

- Taniec jest symbolem zwycięstwa, przedstawia wygraną siły fizycznej, totalitaryzmu

43. Obyczaj i tradycja w życiu społeczeństwa. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Chłopów Władysława Stanisława Reymonta.

WSTĘP: tradycję pełni ważną rolę w życiu społeczeństwa. Często święta są okazją do spotkań z całą rodziną. Obyczaje nadają życiu rytm, oczekiwanie na konkretne wydarzenia porządkują życie.

TEZA: Obyczaje i tradycje są kluczowe dla życia społeczeństwa.

PRZYKŁAD: Chłopi

- cykl lat oparty na cyklu pór roku (podział książki na 4 tomy), praca i świętowanie

- jesień: czas wykopków, święto:
  - Zaduszki - chleb na grobach dla zmarłych, zbieranie darów do 4 beczek (mn. na księdza, czy żebraków), "wypominki", klęczący na drodze żebracy
- idea cykliów pór roku: dają stabilność, powtarzalność ← w ciężkim czasie zostaje nadzieja na

KONTEKST: Dziady cz. 2

- Ludzie ze wsi zbierają się na święto dziadów (odpowiednik zaduszek)
- rozliczenie się zmarłych ze światem, dzień połączenia się świata zmarłych ze światem żywych
- szansa dla zmarłych na wybawienie ← stabilność, nadzieja

44. Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego.

WSTĘP: Odczytanie przesłania i zamiarów autora może ułatwiać tytuł dzieła. Często autor w kondensacyjny sposób przedstawia zapowiedź tego, o czym będziemy czytać w książce, zwraca też uwagę na konkretny aspekt dzieła, który jest dla autora szczególnie ważny.

TEZA: Tytuł dzieła nadaje mu ton i zapowiada treść.

PRZYKŁAD: Przedwiośnie

- w dosłownym sensie przedwiośnie - czas odrodzenia przyrody po zimie. Cezary baryka przyjeżdża do polski w czasie przedwiosennym, po opuszczeniu pociągu teren dookoła jest błotnisty i brudy, co kontrastuje z wizją szklanych domów
- w przenośni w odniesieniu do dzieła - czas odbudowy polski po zaborach
- w ostatniej części utworu przedstawione są różne pomysły na odbudowę polski. Szymon gajowiec: reformy, powolna odbudowa poprzez poprawę kolejnych elementów życia. Rewolucjoniści - Lulek - całkowite zburzenie dotychczasowego systemu funkcjonowania

KONTEKST: Inny Świat

- tytuł zapowiada historię o miejscu i czasie w którym wszystko było zupełnie inne. Inne prawa, warunki, moralność.
- Priorytetowość najniższych potrzeb, narzędziowe patrzenie na człowieka, normalizacja gwałtów "Nocne Łowy"

45. Wojna i rewolucja jako źródła doświadczeń człowieka. Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego.

WSTĘP: Są takie istotne wydarzenia, które odbijają się na

TEZA:

PRZYKŁAD: Przedwiośnie

- rewolucja w Baku doświadczyła Cezarego → Postrzeganie idei rewolucyjnych Lulka

KONTEKST: Lalka - Rzecki / Pokolenie powojenne - upadłego dekalogu

- na twórczości mn. Tadeusza różewicza

46. Różne wizje odbudowy Polski po odzyskaniu niepodległości. Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego.

WSTĘP: W obliczu trudnych sytuacji zawsze pojawia się wiele pomysłów na idealną drogę poprawy. Ludzie mają inne poglądy (bo inne doświadczenia) i to stwarza różnice idei.

TEZA: można wyróżnić dwie postawy wobec odbudowania polski po odzyskaniu niepodległości: rewolucyjną i stopniowej odbudowy.

PRZYKŁAD: Gajowiec i Lulek

- Cezary baryka podczas ostatniej części - pobytu w Warszawie - jest świadkiem wielu pomysłów na odbudowę polski (Gajowiec - stopniowa, Lulek - rewolucyjna). Jednak po doświadczeniu z Baku zauważa wady rewolucji (Lulek - idealizacja) oraz jest sceptycznie nastawiony do podejścia Gajowca. Nie ma dla niego trzeciej opcji.

KONTEKST: Światopogląd romantyzmu i pozytywizmu

- zestawienie tych dwóch postaw było zauważalne jeszcze przed odzyskaniem niepodległości. Bardzo podobne: idea romantycznego poświęcenia i pozytywistycznej pracy organicznej i pracy u podstaw.

47. Młodość jako czas kształtowania własnej tożsamości. Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego.

WSTĘP: w młodości człowiek jest podatny, poszukuje sam siebie

TEZA: W młodości kształtuje się własna tożsamość

PRZYKŁAD: Przedwiośnie

KONTEKST: Tango

- kształtowanie się Artura w środowisku bez wartości, ciągły bunt przeciwko butnowi

48. Groteskowy obraz świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Ferdynarda Witolda Gombrowicza

WSTĘP: groteska - nieadekwatność środków wyrazu do tematu. Twórcy posługują się wyolbrzymieniem, hiperbolą w podobnym celu: aby ukazać różnice, skonstruować elementy. Groteskowy jako **absurdalny** w codziennym użyciu.

TEZA: Przedstawienie świata w groteskowy sposób może uwydatniać jego wady i problemy.

PRZYKŁAD: Ferdynard

- niewinność i nieświadomość zmierzyła się z brzydotą i młodzieńczym buntem
- temat jest wniósł - ukazuje głębszy problem nie bycia zdolnym do ucieczki przed formą → obie grupy uciekają przed upupieniem: w próbę pogodzenia się z nią u chłopaków, infantylizacja oraz chłopaków uciekających w wulgarność która w oczach profesora pimińskiego dalej jest dziecinna
- ukrycie za groteską prawdziwego sensu świata

KONTEKST: Tango

- kipiąca groteska: babcia za karę na katafalk, traktowanie śmierci jako czegoś lekkiego - jest nieadekwatne: ukazuje nie zainteresowanie problemami, niezdolność do poważnego traktowania czegośkolwiek

49. Człowiek wobec presji otoczenia. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Ferdynarda Witolda Gombrowicza.

WSTĘP: Presja otoczenia ma kluczowe znaczenie, szczególnie w młodym wieku.

Konieczność określenia się wobec rówieśników.

TEZA: Człowiek wobec presji otoczenia nie może pozostać obojętnym

PRZYKŁAD: Ferdynard

- zmuszenie do pójścia do szkoły (po przeczytaniu dzieła pimińskiego wysła go)
- Syfon - chłopięta, Miętus - chłopaki

KONTEKST: Tango

- Artur blablabla

50. „Człowiek zlagrowany” jako ofiara zbrodniczego systemu. Omów zagadnienie na podstawie opowiadania „Proszę państwa do gazu” Tadeusza Borowskiego.

WSTĘP: objaśnienie: „Człowiek zlagrowany to więzień niemieckiego obozu koncentracyjnego (czyli lagra). W skrajnej sytuacji w jakiej się znalazł wykształciły się zdehumanizowane reakcje odrzucające moralność. Podporządkowanie regułom obozowym. Przeżycie - najważniejsze.

TEZA: „Człowiek zlagrowany” jest ofiarą zbrodniczego systemu.

PRZYKŁAD: Proszę państwa do gazu - Tadeusz

- jest świadkiem wielu tragedii - rozstrzelanie niemowląt, salwy po pociągu
- pyta się Henriego: „czy my jesteśmy ludzie dobrzy?” - traci wiarę w samego siebie, został odarty ze współczucia. Traktowanie ludzi jako „ładunku”

KONTEKST: Winston i Julia

- jako ofiary zbrodniczego zachowują się systemu podobnie do „Ludzi zlagrowanych”
- poddani torturom wypierają się swoich wartości: miłości, buntu przeciw władzy

51. Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Innego świata Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

WSTĘP: Jaką rolę pełni tytuł: zapowiedzi? może ułatwiać interpretację

TEZA: Zrozumienie znaczenia tytułu ułatwia zrozumienie przekazu dzieła.

PRZYKŁAD:

- Autor we wstępie zapowiada, że będzie opisywał „inny świat”, czyli osobną przestrzeń którą rządzą „inne” niż w normalnym świecie reguły.
- w ten sposób podkreśla to, jak skrajnie różne od zwykłego świata były realia obozów
- własne prawa (praca przekłada się na porcje jedzenia), tryb pracy (Wychodnej dzień), gwałty (Nocne łowy) - na porządku dziennym
- Epilog: prośba o „rozumienie” - Gustaw nie może powiedzieć, bo to znaczyłoby, że zgadza się na warunki „innego świata”

KONTEKST: Lalka

- interpretacja nie jest jednoznaczna: Lalka - Łęcka, ma tylko ładnie wyglądać, świat uważa za własne pole zabawy
- aluzja do lalek - marionetek, którymi bawi się rzecki.

52. Konsekwencje zniewolenia człowieka. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Innego świata Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

WSTĘP: ludzie zniewalają się innych w sytuacjach w których chcą przejąć całkowitą kontrolę. W obozach podczas wojen ludzie byli traktowani jak zwierzęta, ich życie zostało sprowadzone do walki o zaspokojenie najniższych potrzeb, całkowite pozbawienie poprzednichżyć.

TEZA: Zniewolony człowiek w obozach był pozbawiony ludzkich cech i zachowań

PRZYKŁAD 1: „Inny Świat”

- miarą człowieka było to, czy wyrabia normę. Jeżeli nie pracował wystarczająco ciężko inni uważali go za obciążenie. Dostawał mniej jedzenia → był jeszcze słabszy
- traktowanie ludzi jako masę, którą tym łatwiej manipulować im jest słabsza.
- ignorowanie prośb o widzenia przez lata (Jak Kostylew) - pozbawianie poprzedniego życia

KONTEKST: „Proszę Państwa do gazu”

- traktowanie ludzi jako „transport” → przyjazd nowych więźniów oznaczał dostawę jedzenia, przedmiotów, alkoholu

- niemowlęta - z góry musiały nie przeżyć były traktowane jak mięso, rzucane, rozstrzeliwane bez wahania

53. Czy możliwe jest zachowanie godności w skrajnych sytuacjach? Omów zagadnienie na podstawie *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall.

WSTĘP: zachowanie godności: wielki cel, przyświecająca idea

TEZA: Zachowanie godności w skrajnych sytuacjach jest obroną przez wielu walką

PRZYKŁAD: *Zdążyć przed Panem Bogiem*

- Totalitarny system poprzez dehumanizację próbuje pozbawić godności Żydów
- Wtrącenie na beczke ← zobaczył że traci godność
- powstanie - próba zachowania godności, walka i śmierć na własnych zasadach

KONTEKST: Kostylew - inny świat

- nie poddaje się, nie zgadza się na pracę na rzecz oprawcy

54. Zagłada z perspektywy świadka i uczestnika wydarzeń w getcie. Omów zagadnienie na podstawie *„Zdążyć przed Panem Bogiem”* Hanny Krall.

WSTĘP: Zagłada, jak i wojna są skrajnymi sytuacjami, które doświadczają ludzie.

TEZA: Traumatyzacja z powstania w getcie mają wspólne

PRZYKŁAD:

55. Co skłania człowieka do poświęceń? Omów zagadnienie na podstawie *Dzumu Alberta Camusa*.

WSTĘP:

TEZA: Empatia skłania człowieka do poświęceń

PRZYKŁAD: Rambert

KONTEKST: Gustaw chce poświęcić się Kostylew

56. Człowiek wobec cierpienia i śmierci. Omów zagadnienie na podstawie *Dzumu Alberta Camusa*

WSTĘP: Różne reakcje na cierpienie i śmierć.

TEZA: Spotkanie człowieka z cierpieniem i śmiercią doświadcza go i zmusza do refleksji

PRZYKŁAD: Paneloux

- zmiana kazań

KONTEKST: kontekst pokolenia kolumbów

57. Czy możliwa jest przyjaźń w sytuacjach skrajnych? Omów zagadnienie na podstawie *Dzumu Alberta Camusa*.

WSTĘP:

TEZA: Jest możliwa

PRZYKŁAD: *Dzuma*

- przyjaźń Tarrou i Rieux → pomimo ciężkich warunków, braku przestrzeni udaje im się nawiązać relację (Rozmowa w której Tarrou otwiera się przed Rieux - chce bronić słabszych, walczyć ze śmiercią)

KONTEKST: Zbrodnia i kara

- relacja Soni i Raskolnikowa: bieda, moralne trudności

58. Relacje międzyludzkie w rzeczywistości państwa totalitarnego. Omów zagadnienie na podstawie utworu Rok 1984 George'a Orwella.

WSTĘP: Realia państwa totalitarnego, złamanie wartości relacji

TEZA: Relacje międzyludzkie dają siłę na przetrwa

PRZYKŁAD: Julia i Winston

- Łamią się, wyrzekając się siebie i swojej miłości

KONTEKST:

- wizja spotkania z Matką daje Kostylewowi siłę na przetrwanie
- zsyłka na Komylę → upadek nadziei

59. Jak zachować wolność w państwie totalitarnym? Omów zagadnienie na podstawie utworu Rok 1984 George'a Orwella.

WSTĘP: przyjęcie odpowiedniej strategii, nadanie życiu sensu pozwala odnaleźć motywację do zachowania godności i nie ulegnięcie oprawcy. Realia państwa totalitarnego:

priorytet-zniewolenie

TEZA: Walka o własne wartości pozwala podjąć próbę zachowania wolności w państwie totalitarnym

PRZYKŁAD: rok 1984

- Julia - odnajduje wolność w miłości w swoim własnym cichym buncie przeciw realiom
- Winston - też miłość, ale również sprzeciw partii, nieuleganie, próba zachowania pamięci - notatnik
- Łamią się dopiero kiedy muszą wyrzec się miłości

KONTEKST: Kostylew

- nie zgadza się na pracę dla wroga

60. Znaczenie propagandy w państwie totalitarnym. Omów zagadnienie na podstawie utworu Rok 1984 George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst

WSTP: elementy kontroli: cenzura, wprowadzanie ograniczeń itd. propaganda: celowe działania, które mają wpłynąć na światopogląd danej grupy

TEZA: Prowadzenie działań propagandowych jest jednym z kluczowych sposobów na kontrolę ludzi.

PRZYKŁAD: Rok 1984

- zakłamanie prawdy, zmienianie historii
- propaganda działań wojennych (euroazja i azja wschodnia)
- skuteczność tych działań (odmienienie Winstona)

KONTEKST: Inny Świat (lub zdążyć przed panem bogiem)

- wychodny dzień - manipulowanie nadzieją
- przeciąganie w czasie widzeń
- wmawianie ludziom winy dopóki się do niej nie przyznają

61. Nowomowa jako sposób na ograniczenie wolności człowieka. Rok 1984 George Orwell

WSTĘP: wolność ma wiele twarzy, mn wolność słowa, wolność ekspresji, jak może się przejawiać wolność?

TEZA: Ograniczanie swobody wyrażania siebie ogranicza wolność człowieka

PRZYKŁAD: Nowomowa: poprzez ograniczenie słownictwa, niemożność mówienia przeciwko władzy, narzucenie postrzegania,

KONTEKST: Kolekcjoner, John Fowles: ograniczenie swobody życia, zamknięcie w piwnicy → nie może już tworzyć, zaczyna chorować, jak motyl w klatce

- poruszanie się w środowisku inteligentnym, twórczym
- zamknięcie u Fryderyka ogranicza jej możliwość rozmowy, wymieniania myśli, jej ekspresja i komunikacja jest ograniczona → zaczyna chorować

62. Bunt przeciwko porządkowi społecznemu. Omów zagadnienie na podstawie „Tanga” Sławomira Mrożka.

WSTĘP:

TEZA: bunt przeciwko porządkowi społecznemu jest naturalną reakcją młodego człowieka szukającego swojego miejsca na świecie.

PRZYKŁAD:

- Artur bunt przeciwko niemoralności, zastanemu porządkowi
- poszukiwanie odpowiedniej drogi buntu

KONTEKST: Przedwiośnie

- Rewolucja w Baku: Cezary nie mógł wiedzieć o wszystkich konsekwencjach rewolucji, pociągała go i innych młodych ludzi idea naprawy
- Pomysł naprawy polski, odbudowy po odzyskaniu niepodległości

63. Problem upadku wartości. Omów zagadnienie na podstawie Tanga Sławomira Mrożka.

WSTĘP: Wartości są systemem, który umożliwia człowiekowi podejmowanie decyzji.

TEZA: Kiedy jedne wartości upadają wytwarzają się nowe

PRZYKŁAD: Tango

- nawet gdy upadają wszystkie poprzednie wartości któraś z nowych idei wartości zyskuje przebiecie: ostatnią pozostałą wartością jest zupełna wolność (np. wolność w sztuce dla Stomila)

KONTEKST: Rok 1984

- Upadek wartości miłości, rodziny, relacji → donosicielstwo
- Rodzina Parsonów

64. Normy społeczne – ograniczają człowieka czy porządkują życie? Omów zagadnienie na podstawie Tanga Sławomira Mrożka

WSTĘP: Normy społeczne to pewne ramy w obrębie których odbywają się relacje międzyludzkie.

TEZA: Zarówno brak jakichkolwiek norm społecznych jak i sztywne ich przestrzeganie mogą mieć negatywne skutki szczególnie dla jednostki

PRZYKŁAD: Tango

- brak norm → artur zagubiony

KONTEKST: Lalka

- sztywne przestrzeganie i uprzedzenie do innych klas społecznych sprawia, że Wokulski nie może puknąć

65. W jakim celu autor nawiązuje w swoim tekście do innego utworu literackiego? Górą Edek

WSTĘP: Jakie mogą być sposoby nawiązań: przez nazewnictwo, przez toposy, przywołanie dzieła

TEZA: autor nawiązuje w swoim dziele do tekstu innego autora, aby odwołać się do zawartości dzieła bez konieczności wprowadzania całego kontekstu.

PRZYKŁAD: Górą Edek

- kreowanie postaci prowadzącej BMW

KONTEKST

- Wokulski :księgi zbójckie”

66. Jaką wartość dla człowieka ma pamięć o przeszłości? Omów zagadnienie na podstawie Miejsca Andrzeja Stasiuka.

WSTĘP: wspomnienia z czasem się deformują, nie ma jednej dokładnej wersji wydarzeń.

TEZA: Pamięć o przeszłości jest pomostem pomiędzy przeszłością a teraźniejszością

PRZYKŁAD: Miejsce

- Tubylec-narrator jest łącznikiem pamięci pomiędzy pustym miejsce pozostawionym po cerkwi a faktyczną cerkwią
- Jego wspomnienia stają się źródłem wiedzy dla turysty, który jest w stanie wyobrazić sobie jak to wyglądało wcześniej

KONTEKST: rok 1984

- zamazywanie, zmienianie historii sprawia, że to co było znika, przestaje istnieć spójna wizja o tym jak było kiedyś
- rola winstona w tym, zatracenie pewności (nie wiadomo który jest rok, z kim obecnie walczy oceania, ani z kim walczyła wcześniej, a kto był sprzymierzeńcem)

67. Stan wojenny z perspektywy obcokrajowca. Omów zagadnienie na podstawie opowiadania „Profesor Andrews w Warszawie” Olgi Tokarczuk.

WSTĘP: podział na dwa bloki świata → różnice w krajach zachodnich i wschodnich

TEZA: Spotkanie ze stanem wojennym może być szokiem dla obcokrajowca

PRZYKŁAD: Prof Andrews

KONTEKST: Podróże z Herodotem

68. Czym dla człowieka może być podróżowanie? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Podróży z Herodotem Ryszarda Kapuścińskiego.

WSTĘP: Ludzie często podróżują aby zdobyć nowe doświadczenia, poznać inny świat. Są różne motywacje: wypoczynek, zawodowe cele, doświadczanie świata

TEZA: Zetknięcie z obcym światem może być dla podróżującego szokiem

PRZYKŁAD: Herodot

- przekroczenie granicy kraju w zupełnie obcym miejscu
- bariera językowa, spotkanie z różnicami klasowymi
- główny bohater nie chce korzystać z przywilejów, skrajna zmiana z biedy w polsce na bycie kimś uprzywilejowanym w kraju trzeciego świata (europejczyk)

KONTEKST: Profesor Andrews